

สรุปข่าวด้านการเกษตรที่สำคัญของญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ 13 – 19 มกราคม 2567

ญี่ปุ่นเห็นชอบอนุญาตให้นำเข้าองุ่นจากออสเตรเลียได้โดยไม่จำกัดสายพันธุ์ (13 มกราคม 2567)

เมื่อวันที่ 12 มกราคมที่ผ่านมา กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (MAFF) จัดการประชุมพิจารณามาตรการกักกันพืช โดยเห็นชอบยกเลิกการจำกัดสายพันธุ์การนำเข้าองุ่นจากออสเตรเลีย โดยคาดว่าขั้นตอนจะเสร็จสิ้นในช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคมนี้ ด้าน MAFF ระบุว่า ฤดูกาลเก็บเกี่ยวองุ่นจากออสเตรเลียและฤดูกาลเก็บเกี่ยวองุ่นที่ผลิตในประเทศญี่ปุ่นเป็นคนละช่วงกัน จึงคาดว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตในประเทศ อย่างไรก็ตาม จากสถิติพบว่าญี่ปุ่นนำเข้าองุ่นจากออสเตรเลียมากเป็นอันดับที่ 3 หลายฝ่ายจึงจำเป็นต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

ปัจจุบัน ญี่ปุ่นอนุญาตให้นำเข้าองุ่นจากออสเตรเลียได้เพียง 3 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ Crimson Seedless พันธุ์ Thomson Seedless และพันธุ์ Red Globe โดยได้จำกัดสายพันธุ์และกำหนดมาตรการ Cold Treatment เพื่อป้องกันการบุกรุกของแมลงวันผลไม้เมดิเตอร์เรเนียนและแมลงวันผลไม้ควีนส์แลนด์เข้ามาสู่ประเทศญี่ปุ่น

ทั้งนี้ MAFF คาดการณ์ว่าภายหลังการยกเลิกข้อจำกัดด้านสายพันธุ์องุ่นในการนำเข้าแล้ว จะมีการนำเข้าองุ่นจากประเทศออสเตรเลียเพิ่มเป็น 20 สายพันธุ์ เช่น องุ่นแดงพันธุ์ Allison อย่างไรก็ตาม ปริมาณการผลิตองุ่น 3 สายพันธุ์ที่อนุญาตให้นำเข้าอยู่เดิมคิดเป็นร้อยละ 60 – 70 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด ดังนั้นปริมาณนำเข้าจะไม่เพิ่มขึ้นมาก โดยจากสถิติการค้าระหว่างประเทศเผยแพร่โดยกระทรวงการคลังญี่ปุ่นพบว่า ในปี 2565 ญี่ปุ่นนำเข้าองุ่นจากออสเตรเลีย 9,400 ตัน คิดเป็นร้อยละ 15 ของปริมาณนำเข้าองุ่นทั้งหมด

นอกจากนี้ ปัจจุบัน MAFF อยู่ระหว่างพิจารณาการเปิดตลาดอโวคาโดสายพันธุ์ Hass จากประเทศฟิลิปปินส์ และแก้วมังกรจากไต้หวัน รวมถึงการเพิ่มจุลินทรีย์ไฟโตพลาสมา 1 ชนิด เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีอันตรายและต้องกักกันซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของพืชและมะเขือแต่ยังไม่มีมาตรการตรวจพบในประเทศญี่ปุ่น

แหล่งที่มา: หนังสือพิมพ์ Japan Agricultural News

ในปี 2565 ญี่ปุ่นมี 39 จังหวัดที่มีมูลค่าการผลิตด้านการเกษตรขยายตัว (13 มกราคม 2567)

กระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (MAFF) เผยแพร่มูลค่าการผลิตด้านการเกษตรจำแนกรายจังหวัดประจำปี 2565 โดยมีจังหวัดที่มีมูลค่าการผลิตด้านการเกษตรเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าจำนวน 39 จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นจังหวัดที่มีการเพาะปลูกผักและข้าวที่มีราคาสูงขึ้น ขณะที่ รายได้การผลิตด้านการเกษตรซึ่งเป็นตัวสะท้อนรายได้ของเกษตรกรพบว่าลดลงจำนวน 41 จังหวัด เนื่องจากราคาวัสดุทางการเกษตรปรับตัวสูงขึ้น

จังหวัดที่มีมูลค่าการผลิตด้านการเกษตรสูงที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ จังหวัด Hokkaido, Kagoshima และ Ibaraki เช่นเดียวกับปีก่อนหน้า อันดับที่ 4 ได้แก่ จังหวัด Chiba (อันดับที่ 6 ในปีก่อนหน้า) และอันดับที่ 5 ได้แก่ จังหวัด Kumamoto (อันดับเดียวกับปีก่อนหน้า) โดยในส่วนของจังหวัด Chiba มีมูลค่าการผลิตด้านการเกษตร 367,600 ล้านเยน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.9 และปรับขึ้น 2 อันดับแทนที่จังหวัด Miyazaki

อันดับที่ 10 ได้แก่ จังหวัด Nagano (อันดับที่ 11 ในปีก่อนหน้า) มีมูลค่าการผลิตด้านการเกษตร 270,800 ล้านเยน เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 โดยมูลค่าการผลิตผลไม้และข้าวขยายตัว อันดับที่ 20 ได้แก่ จังหวัด Hyogo (อันดับที่ 22 ในปีก่อนหน้า) มีมูลค่าการผลิต 158,300 ล้านเยน เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.5 โดยมูลค่าการผลิตผักขยายตัวอย่างเห็นได้ชัด

ขณะที่ จังหวัด Hokkaido ซึ่งมีมูลค่าการผลิตด้านการเกษตรมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 คิดเป็น 1,291,900 ล้านเยน ลดลงร้อยละ 1.4 เนื่องจากมูลค่าการผลิตโคนมลดลงร้อยละ 6.4 จังหวัดอื่นๆ ที่มีมูลค่าการผลิตด้านการเกษตรลดลง ได้แก่ จังหวัด Aomori, Miyagi, Nara, Wakayama, Ehime, Nagasaki และ Okinawa

ทั้งนี้ มูลค่าการผลิตด้านการเกษตรในภาพรวมทั้งประเทศคิดเป็น 9,001,500 ล้านเยน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า เนื่องจากสภาพอากาศที่แปรปรวนส่งผลให้ผลผลิตผักลดลง ราคาปรับตัวสูงขึ้น ประกอบกับราคาจำหน่ายข้าวสำหรับบริโภค (Table rice) เริ่มฟื้นตัว ความต้องการสินค้าปศุสัตว์เพิ่มขึ้น เพื่อทดแทนสินค้าปศุสัตว์นำเข้าที่มีราคาแพง ด้านรายได้การผลิตด้านการเกษตรคิดเป็น 3,105,100 ล้านเยน ลดลงร้อยละ 7.3 เนื่องจากค่าปุ๋ย ค่าอาหารสัตว์ และค่าสาธารณูปโภคปรับตัวสูงขึ้น

จังหวัดที่มีมูลค่าการผลิตด้านการเกษตรประจำปี 2565 สูงสุด 20 อันดับแรก

อันดับ	จังหวัด	มูลค่าผลผลิตทางการเกษตร (ล้านเยน)	อันดับเมื่อปี 2564
1	Hokkaido	1,291,900	1
2	Kagoshima	511,400	2
3	Ibaraki	440,900	3
4	Chiba	367,600	6
5	Kumamoto	351,200	5
6	Miyazaki	350,500	4
7	Aomori	316,800	7
8	Aichi	311,400	8
9	Tochigi	271,800	9
10	Nagano	270,800	11
11	Iwate	266,000	10
12	Gumma	247,300	12
13	Yamagata	239,400	13
14	Niigata	236,900	14
15	Shizuoka	213,200	15
16	Fukuoka	202,100	16
17	Fukushima	197,000	17
18	Miyagi	173,700	18
19	Akita	167,000	19
20	Hyogo	158,300	22

แหล่งที่มา: หนังสือพิมพ์ Japan Agricultural News

ในปี 2566 มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 27 เท่านั้นที่ใช้บริการสนับสนุนด้านการเกษตร (16 มกราคม 2567) จากการสำรวจโดยกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงญี่ปุ่น (MAFF) พบว่า ในปี 2566 มีเกษตรกรใช้บริการสนับสนุนด้านการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 27 เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยเจ้าหน้าที่

MAFF วิเคราะห์ว่าเป็นผลมาจากแรงงานภาคเกษตรไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม ยังมีเกษตรกรอีกประมาณ ร้อยละ 60 ที่ยังไม่ได้ใช้และไม่ประสงค์จะใช้บริการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรที่ปลูกผักและผลไม้

MAFF ดำเนินการสำรวจเกษตรกรที่ได้รับการรับรองในช่วงเดือนสิงหาคม – กันยายน 2566 จำนวน 20,000 ราย โดยได้รับคำตอบจากเกษตรกรจำนวน 10,351 ราย ทั้งนี้ บริการสนับสนุนด้านการเกษตร หมายถึง การรับจ้าง เช่น การใช้โดรนกำจัดแมลงศัตรูพืช และการจัดหาแรงงานด้านการเกษตร ฯลฯ

จากการสำรวจพบว่ามีเกษตรกรที่ยังไม่ได้ใช้บริการสนับสนุนด้านการเกษตรจำนวน 7,571 ราย คิดเป็นร้อยละ 73 ในจำนวนดังกล่าวมีเกษตรกรที่ “ไม่ประสงค์จะใช้บริการฯ” ร้อยละ 79 เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า โดยเจ้าหน้าที่ MAFF วิเคราะห์ว่า เกษตรกรจำนวนมากยังไม่นิยมว่าจ้างบุคคลภายนอก มาให้บริการด้านการเกษตร

สำหรับเหตุผลที่ไม่ประสงค์จะใช้บริการฯ (เลือกตอบได้หลายข้อ) พบว่าเนื่องจาก “ยังไม่ได้สืบค้นข้อมูล โดยละเอียดเกี่ยวกับบริการฯ” ร้อยละ 51 มากที่สุด รองลงมาได้แก่ “ไม่คิดว่ามีความจำเป็น” ร้อยละ 45 ในส่วนของประเภทของเกษตรกรที่มีการใช้บริการฯ มากที่สุด ได้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ร้อยละ 66 ขณะที่ เกษตรกรผู้ปลูกผักกลางแจ้ง/ในโรงเรือน ร้อยละ 19 และเกษตรกรผู้ปลูกไม้ผลร้อยละ 18 เท่านั้น

ด้าน MAFF วางแผนจะร่วมมือกับบริษัท/หน่วยงานที่ให้บริการด้านการเกษตรในการใช้เทคโนโลยี เกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) แก้ไขปัญหาแรงงานด้านการเกษตรไม่เพียงพอ โดยมีกำหนดจะเสนอร่าง กฎหมายฉบับใหม่พร้อมทั้งร่างแก้ไขกฎหมายพื้นฐานด้านอาหาร การเกษตร และพื้นที่ชนบท ต่อที่ประชุม รัฐสภาสมัยสามัญในปี

ขณะที่ เจ้าหน้าที่ MAFF ระบุว่า เกษตรกรที่ไม่ประสงค์จะใช้บริการฯ หากได้ลองใช้บริการเทคโนโลยี เกษตรอัจฉริยะแล้วก็จะพบว่าเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต จึงจำเป็นต้องเดินหน้าสร้างการรับรู้ใน หมู่เกษตรกรต่อไป

แหล่งที่มา: หนังสือพิมพ์ Japan Agricultural News

ความมั่นคงทางด้านอาหารกับการรักษาพื้นที่ทางการเกษตรเป็นประเด็นสำคัญในการแก้ไขกฎหมาย พื้นฐานด้านการเกษตร อาหาร และพื้นที่ชนบท (19 มกราคม 2567)

ประเด็นสำคัญในการพิจารณาร่างแก้ไขกฎหมายพื้นฐานด้านอาหาร การเกษตร และพื้นที่ชนบท ที่มีกำหนดจะเสนอเข้าสู่ที่ประชุมรัฐสภาสมัยสามัญในคราวนี้ ได้แก่ กฎหมายฉบับดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อ การรักษาความมั่นคงทางด้านอาหารของญี่ปุ่นได้หรือไม่อย่างไร

กฎหมายพื้นฐานด้านอาหาร การเกษตร และพื้นที่ชนบทเป็นกฎหมายที่กำหนดแนวทางของนโยบาย ด้านการเกษตรของญี่ปุ่น จัดทำขึ้นเมื่อปี 2542 มุ่งเน้นการผลิตอาหารอย่างมีเสถียรภาพ การพัฒนาภาคเกษตร อย่างยั่งยืน และการฟื้นฟูพื้นที่ชนบท โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวมีอายุมากกว่า 20 ปีแล้ว สถานการณ์ด้าน อาหารและภาคเกษตรมีความเปลี่ยนแปลงจนทำให้กฎหมายฉบับปัจจุบันไม่สามารถรองรับกับสถานการณ์ได้

ประการหนึ่งได้แก่ความสนใจต่อความมั่นคงทางด้านอาหาร ทั้งนี้ กฎหมายฉบับปัจจุบันได้ชี้ให้เห็นถึง ปัญหาความไม่มีเสถียรภาพของการผลิตอาหารของโลก อย่างไรก็ตาม ความสนใจของกฎหมายฯ เมื่อครั้งจัดทำ ในขณะนั้น ได้แก่ การเสริมสร้างการบริหารจัดการด้านการเกษตรเพื่อรองรับการเปิดเสรีตลาดสินค้าเกษตร ทั้งนี้ เหตุความไม่สงบในยูเครนเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้สถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ราคาธัญพืช เช่น ข้าวสาลี และราคาปุ๋ยในตลาดโลก ปรับตัวสูงขึ้น ซึ่งญี่ปุ่นพึ่งพานำเข้ามากกว่าครึ่ง

เศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่แย่งส่งผลให้อำนาจในการซื้อของญี่ปุ่นลดลง ผู้ประกอบการญี่ปุ่นไม่สามารถ “แย่งซื้อ” สินค้าเกษตรกับประเทศอื่น เช่น ประเทศจีน ได้ ดังนั้นญี่ปุ่นจำเป็นต้องเปลี่ยนแนวคิดจากเดิม

“นำเข้าจากต่างประเทศ” เป็น “เพิ่มความสามารถในการผลิตในประเทศ” นอกจากนี้ สภาพอากาศที่แปรปรวนยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญ โดยภัยพิบัติธรรมชาติได้ส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรเพิ่มขึ้น ขณะที่สังคมโลกเรียกร้องให้มีการทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและปลอดภัยคาร์บอน นอกจากนี้ อัตราการพึ่งพาตนเองด้านอาหารของญี่ปุ่นยังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำเช่นเดียวกับเมื่อครั้งจัดทำกฎหมายฉบับปัจจุบัน โดยอัตราการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร (คิดตามแคลอรี) ต่ำกว่าร้อยละ 40 ซึ่งต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ดังนั้น จึงเป็นสิ่งสะท้อนว่ากฎหมายฉบับปัจจุบันไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

จากปัจจัยข้างต้น MAFF จึงได้กำหนดแนวทางในการแก้ไขกฎหมายฯ 4 ประการ ได้แก่ 1) การเสริมสร้างความสามารถในการผลิตและกระจายอาหาร 2) การปรับเปลี่ยนภาคเกษตรและภาคการผลิตอาหารที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการเกษตรให้มีประสิทธิภาพสูง และ 4) การรักษาพื้นที่ชนบทและระบบสาธารณสุขปศุสัตว์ด้านการเกษตร โดย MAFF ได้เพิ่มมิติมุมมองใหม่ๆ จากการจัดทำกฎหมายครั้งก่อน เช่น การใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ (Smart Agriculture) การใช้ AI ฯลฯ รวมถึงการหยิบยกประเด็นการลดก๊าซเรือนกระจกเพื่อตอบสนองต่อกระแสสังคมโลก

ความท้าทายในปัจจุบัน ได้แก่ การเสริมสร้างความสามารถในการผลิตและกระจายอาหาร นโยบายด้านการเกษตรในช่วงที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับข้าวซึ่งความต้องการในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่องและนาข้าวซึ่งเป็นพื้นฐานในการผลิตข้าว สถานการณ์ที่มาถึงทางตันเป็นอีกปัจจัยที่จำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เป้าหมายของการแก้ไขกฎหมายฯ ค่อนข้างชัดเจน ได้แก่ การเพิ่มปริมาณการผลิตธัญพืช เช่น ข้าวสาลี ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ ที่พึ่งพาการนำเข้าเป็นหลัก ซึ่งที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างแก้ไขกฎหมายฯ ได้หยิบยกขึ้นมาพิจารณา อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญไม่ใช่เพียงการหันมาผลิตในประเทศทดแทนการนำเข้าเพื่อเพิ่มอัตราการพึ่งพาตนเองด้านอาหารเท่านั้น แต่จำเป็นต้องคำนึงถึงการผลิตที่ใช้แรงงานและเวลาน้อยกว่าการผลิตข้าว ซึ่งจะรองรับปัญหาจำนวนเกษตรกรลดลงได้ดีกว่าการปลูกข้าว

ในส่วนของความมั่นคงทางด้านอาหาร เป้าหมายสำคัญได้แก่ การป้องกันที่ดินทางการเกษตรเสื่อมโทรมพื้นที่ทางการเกษตรของญี่ปุ่นในปัจจุบันลดลงประมาณร้อยละ 30 เมื่อเทียบกับปี 2504 ซึ่งเป็นช่วงที่เพิ่มขึ้นสูงสุด ปัญหาเกษตรกรมีอายุเฉลี่ยสูงขึ้นส่งผลให้พื้นที่ทางการเกษตรมีแนวโน้มลดลง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องใช้เกษตรกรจำนวนที่น้อยกว่าในการดูแลที่ดินทางการเกษตรที่ใหญ่กว่าเดิม ดังนั้น การส่งเสริมการปลูกพืชไร่ นอกจากจะเป็นการลดการพึ่งพาการนำเข้าแล้วยังเป็นการรักษาพื้นที่ทางการเกษตรอีกด้วย

แหล่งที่มา: หนังสือพิมพ์ Nikkei Online

จัดทำโดย
สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ
ประจำกรุงโตเกียว